

1.- Descriu el paper dels ens locals en la detecció, prevenció i reducció de la segregació escolar, i anomena les eines que tenen per garantir una distribució equilibrada de l'alumnat.

Els ens locals tenen un paper clau com a responsables de la planificació educativa i la cohesió social del seu territori tot i que les competències d'escolarització recauen principalment en la Generalitat de Catalunya. Els ens locals són els actors més propers a la realitat social del territori i són la primera línia de detecció de desigualtat, són l'administració clau per modular l'escolarització gràcies al seu coneixement del teixit social i urbanístic del municipi.

Aquest coneixement del territori els permet aportar dades que permetin ajustar la planificació.

En termes de detecció els ajuntaments són els coneixedors del territori i disposen de les dades del padró municipal i de la vulnerabilitat dels barris. Intervenen en la detecció de la segregació mitjançant l'anàlisi de dades de matrícula, l'estudi de la composició social dels centres, la identificació de barreres d'accés i la col·laboració amb els serveis socials i els centres educatius. Aquesta proximitat els permet detectar patrons de concentració d'alumnat vulnerable, diferències en la demanda de places i situacions de desequilibri entre centres d'un mateix municipi. La detecció precoç és essencial per evitar que la segregació es cronifiqui i generi desigualtats educatives persistents.

En termes de prevenció poden actuar sobre els factors que afavoreixen la segregació. Això inclou garantir que tots els centres disposin de condicions materials i de manteniment adequades, millorar l'atractiu dels centres amb menor demanda, reforçar els serveis de suport educatiu i social, i assegurar que les famílies rebin informació clara i equitativa en els processos de preinscripció. També poden impulsar projectes comunitaris, programes de convivència i accions de cohesió que reforcin la confiança de les famílies en tots els centres del municipi.

En termes de reducció lideren els pactes locals contra la segregació i tenen un conjunt d'eines que permeten actuar de manera directa sobre la distribució de l'alumnat. Entre les més rellevants hi ha la planificació de l'oferta educativa, que inclou la definició de zones escolars i la coordinació amb la Generalitat per ajustar l'oferta de places. També disposen de mecanismes com la gestió de la matrícula viva, que permet distribuir de manera equilibrada l'alumnat que s'incorpora al llarg del curs, evitant que es concentri en centres ja tensionats. A més, poden aplicar criteris de reserva de places per a alumnat amb necessitats específiques, garantir la informació transparent a les famílies i col·laborar en la supervisió dels processos de preinscripció i admissió.

Els municipis disposen de diversos instruments legals i de planificació, la majoria reforçats pel Decret de la Programació de l'Oferta Educativa (Decret 11/2021) i el *Pacte contra la Segregació Escolar a Catalunya*:

- L'Oficina Municipal d'Escolarització (OME)
- Les Comissions de Garanties d'Admissió
- La Comissió de participació
- La UDANEE : Unitat de Detecció d'Alumnat amb Necessitats Educatives Específiques
- Pla educatiu d'entorn
- Tarifació social
- Millora dels serveis complementaris com són menjador, transports, activitats extraescolars

2.- Defineix què és un projecte educatiu de ciutat, quins agents hi intervenen i quins objectius persegueix, explicant com contribueix a la cohesió educativa del municipi.

Un Projecte educatiu de ciutat (PEC), és un projecte que liderat pels governs locals, busca el compromís ciutadà amb l'educació. Una educació entesa com un procés permanent d'aprenentatge, al llarg de tota la vida, i que per tant va més enllà de l'escola. És un instrument que ajuda a definir el model de ciutat que es vol i els valors que el sustenten, a concretar-ne accions i a establir les complicitats necessàries entre administracions i ciutadania per tirar-lo endavant. Els PEC permeten planificar i endreçar les polítiques educatives del municipi, i amb la participació ciutadania elaborar propostes i compromisos permanents, dinàmics i compartits

Els agents que hi participen són:

- Agents educatius formals: Centres d'educació infantil, primària i secundària, Centres d'educació especial ,Instituts, escoles municipals (música, adults, arts) EAP, SIEI i serveis de suport educatiu
- B. Agents educatius no formals: Escoles de lleure, espais, caus , Biblioteques, centres cívics, museus Entitats culturals i esportives
- C. Agents socials i comunitaris: Serveis socials, Salut (CSMIJ, CAP), Joventut, Associacions de famílies (AFA/AMPA) ,Entitats de barri,ONG i entitats de voluntariat
- Agents institucionals: Ajuntament (educació, cultura, urbanisme, participació, igualtat), Consell Escolar Municipal, Generalitat (Departament d'Educació), Consell Comarcal
- Agents econòmics: Comerç local, Empreses que col·laboren en programes educatius, Agents del teixit productiu (FP, ocupació)

Els objectius són

- Garantir equitat i inclusió : Reduir desigualtats educatives, tendre necessitats educatives especials (NEE), Evitar segregació escolar, Garantir accés universal a recursos educatius
- Convertir la ciutat en un ecosistema educatiu: Reconèixer que tota la ciutat educa, Integrar espais culturals, esportius i comunitaris en el projecte educatiu, Promoure l'educació 360° (temps lectiu + no lectiu + comunitat)
- Millorar la coordinació entre agents: Crear xarxes educatives municipals, Enfortir la relació escola–família–comunitat, Impulsar projectes compartits entre centres i entitats
- D. Promoure la participació ciutadana: Implicar famílies, infants i joves en la presa de decisions, Fomentar la corresponsabilitat educativa
- Enfortir la cohesió social: Utilitzar l'educació com a eina de convivència, Prevenir desigualtats i conflictes, Promoure valors democràtics i comunitaris
- Planificar estratègicament: Diagnosticar necessitats educatives del municipi, Definir línies estratègiques i accions, Avaluar l'impacte de les polítiques educatives

Contribueix a la cohesió perquè:

- Redueix desigualtats: Coordina recursos per garantir que tots els infants i joves, independentment del barri o la situació familiar, tinguin accés a oportunitats educatives.
- Connecta agents que abans treballaven de manera aïllada: Escola, serveis socials, salut, cultura i esport passen a treballar com una xarxa, no com compartiments estancs.
- Dona coherència a les polítiques educatives: Evita duplicitats, buits i contradiccions. Tot el municipi avança en una direcció compartida.

- Genera identitat i sentiment de pertinença: Quan la ciutat es reconeix com a educadora, la comunitat es mobilitza i es reforça la cohesió social.
- Millora la convivència: L'educació es converteix en una eina de prevenció de conflictes, inclusió i participació.
- Impulsa l'educació al llarg de la vida: No només infants: també joves, adults i gent gran.

En conjunt, un projecte educatiu de ciutat és una eina essencial per construir municipis més inclusius, cohesionats i compromesos amb l'educació com a motor de desenvolupament social.

3. Descriu què és l'abandonament escolar prematur i analitza com l'accés a recursos i programes de d'oportunitats educatives poden reduir aquest fenomen.

L'abandonament escolar prematur es defineix com la situació en què joves de 18 a 24 anys no han completat l'educació postobligatòria (batxillerat o formació professional) i no estan estudiant. És un fenomen que no implica deixar l'ESO, sinó no continuar després.

L'AEP es produeix quan l'alumne no troba sentit a l'aprenentatge, no percep expectatives de futur, no rep suport suficient i acumula barreres (socials, emocionals, econòmiques, acadèmiques). Està relacionat amb desigualtats socials, dificultats acadèmiques, falta de motivació, absència de suport, problemes emocionals o manca d'expectatives de futur i té impacte en l'ocupabilitat, la cohesió social i les oportunitats de vida.

La relació entre l'abandonament escolar prematur i les oportunitats educatives és directa: com més itineraris, recursos i programes ofereix un territori, més probabilitats té l'alumnat de trobar un camí significatiu dins del sistema educatiu. L'accés a oportunitats actua com un factor protector que compensa barreres i evita que les dificultats acadèmiques, emocionals o socials desemboquin en la desvinculació del sistema, generen vincle amb l'entorn, i permeten compensar desigualtats.

Els recursos i programes educatius —tant formals com no formals i comunitaris— tenen un paper determinant en la reducció de l'AEP. Dins del sistema educatiu, la diversificació curricular, la formació professional bàsica, les aules d'acollida, els plans individualitzats o el suport intensiu permeten adaptar l'aprenentatge a les necessitats de cada alumne, evitant la sensació de fracàs i oferint itineraris alternatius que donen sentit a la continuïtat educativa. En l'àmbit no formal, el lleure educatiu, les activitats extraescolars, les biblioteques o els programes municipals de reforç escolar generen autoestima, habilitats socials i motivació, especialment en joves que no troben reconeixement en l'entorn acadèmic tradicional.

Els recursos comunitaris —com els Plans Educatius d'Entorn, els projectes educatius de ciutat, la mentoria o la coordinació entre educació, serveis socials i salut mental— creen xarxes de suport que eviten que l'alumne quedi desconnectat. A més, les beques de menjador, transport o material escolar, així com els ajuts per a activitats educatives, eliminen barreres econòmiques que sovint són causa directa d'abandonament.

En conjunt, l'accés a oportunitats educatives redueix l'abandonament escolar prematur perquè compensa desigualtats, millora el vincle amb l'escola, ofereix itineraris diversos, dona sentit a l'aprenentatge i permet intervenir de manera precoç en situacions de risc. Quan un municipi desplega una oferta educativa rica, accessible i coordinada, construeix un ecosistema educatiu inclusiu que garanteix que tots els joves tinguin la possibilitat de continuar formant-se i desenvolupar un projecte vital propi.

4.- Descriu què són les escoles municipals, quines característiques tenen i quin paper juguen en l'oferta educativa del territori.

Les escoles municipals són centres educatius de titularitat pública local que l'ajuntament impulsa, gestiona i manté amb l'objectiu d'ampliar i diversificar l'oferta educativa del municipi. Aquests centres formen part del sistema públic, però es caracteritzen per la seva proximitat, flexibilitat i capacitat d'adaptació a les necessitats específiques del territori. Són una eina estratègica de política educativa local que permet als ens municipals actuar de manera directa en l'àmbit educatiu, complementant les competències de la Generalitat i reforçant el paper de la ciutat com a agent educador.

Les escoles municipals es distingeixen per diversos elements. En primer lloc, la gestió local garanteix que el centre respon a les necessitats reals del municipi, ja sigui en l'àmbit de l'educació infantil (com les escoles bressol), de l'educació artística (música, dansa, arts plàstiques), de la formació d'adults o de programes especialitzats vinculats al lleure, la tecnologia o la formació ocupacional. Aquesta gestió directa permet una gran flexibilitat, tant en l'organització com en la innovació pedagògica, i facilita la creació de programes propis que donen resposta a demandes emergents, com ara la digitalització, l'aprenentatge d'idiomes o la formació per a la inserció laboral.

Un altre tret definitori és la seva funció compensadora. Les escoles municipals contribueixen a reduir desigualtats educatives mitjançant preus públics, tarificació social, beques municipals i programes inclusius que faciliten l'accés a infants, joves i adults en situació de vulnerabilitat. D'aquesta manera, es converteixen en un instrument clau per garantir l'equitat i l'accés universal a oportunitats educatives que sovint no estan cobertes pel sistema educatiu formal.

A més, les escoles municipals tenen un fort arrelament comunitari. Són espais de proximitat que fomenten la participació de les famílies, la convivència i la cohesió social. Treballen en xarxa amb centres educatius, serveis socials, salut, cultura, joventut i entitats del territori, i això les converteix en nodes centrals de l'ecosistema educatiu local. La seva presència reforça la idea de ciutat educadora, en què l'educació és una responsabilitat compartida entre administració, comunitat i agents socials.

Pel que fa al paper que juguen en l'oferta educativa del territori, les escoles municipals permeten ampliar i diversificar els serveis disponibles, oferint oportunitats educatives que complementen l'escola i que contribueixen a la formació integral de la ciutadania. Faciliten l'accés a l'educació artística, cultural, tecnològica i ocupacional, i ofereixen itineraris formatius que responen a les necessitats locals, ja sigui en municipis amb alta demanda cultural, amb presència de població nouvinguda o amb necessitats de formació per a la inserció laboral. En conjunt, les escoles municipals són una peça essencial de l'educació pública local. Contribueixen a garantir l'equitat, a reforçar la cohesió social i a construir un territori en què l'educació es desplega més enllà de l'escola, integrant-se en la vida comunitària i convertint el municipi en un espai que educa al llarg de tota la vida.

5.- Explica el concepte d'Educació 360 i analitza com aquest model connecta escola, comunitat i temps no lectiu per garantir aprenentatges continus.

L'Educació 360 és un model que entén l'educació com un procés continu que es desenvolupa en tots els temps i espais de la vida dels infants i joves. Parteix de la idea que l'aprenentatge no es limita a l'horari lectiu ni a l'aula, sinó que es construeix també en el lleure, en la comunitat, en la família, en els espais culturals i esportius, i en les experiències quotidianes. És, per tant, una mirada integral que busca connectar escola, comunitat i temps no lectiu per garantir que tots els infants i joves disposin d'oportunitats educatives diverses, coherents i accessibles.

Aquest model es fonamenta en la corresponsabilitat educativa. L'escola continua essent el nucli del procés d'aprenentatge, però deixa de ser l'únic espai educador. Les entitats de lleure, les biblioteques, els centres cívics, els equipaments culturals, els clubs esportius, els serveis municipals i les famílies esdevenen agents que complementen i amplien les experiències educatives. Aquesta connexió permet que l'alumnat visqui itineraris formatius més rics, que combinen aprenentatges acadèmics, socials, emocionals, artístics i comunitaris.

Una de les característiques clau de l'Educació 360 és la continuïtat educativa. El model promou que els aprenentatges del temps lectiu es relacionin amb els del temps no lectiu, generant coherència i sentit. Això es tradueix en projectes compartits entre centres i entitats, en activitats de lleure vinculades a interessos curriculars, en programes de mentoria, en reforç educatiu integrat i en itineraris personalitzats que acompanyen l'alumne al llarg de la seva trajectòria. Aquesta continuïtat és especialment rellevant per a l'alumnat vulnerable, que sovint necessita espais de suport i referents estables més enllà de l'escola.

El model també és una eina d'equitat educativa, perquè amplia l'accés a oportunitats que tradicionalment han estat desiguals. Quan el municipi garanteix que tots els infants i joves poden participar en activitats de lleure, cultura, esport o reforç educatiu —independentment de la seva situació socioeconòmica— es redueixen les diferències en experiències formatives i es compensen desigualtats d'origen. L'Educació 360 aposta per la tarificació social, les beques, la proximitat territorial i la coordinació entre serveis per assegurar que cap infant quedi exclòs.

Finalment, l'Educació 360 reforça la cohesió comunitària, perquè vincula l'escola amb el territori i converteix la ciutat en un espai educador. Quan els centres treballen conjuntament amb entitats, famílies i serveis municipals, es construeix una xarxa que acompanya l'alumnat en totes les etapes del seu desenvolupament. Això genera vincles, reforça la convivència i crea un entorn que sosté l'aprenentatge de manera global.

En conjunt, l'Educació 360 és un model que connecta escola, comunitat i temps no lectiu per garantir aprenentatges continus, coherents i equitatius, i que transforma el municipi en un ecosistema educatiu que acompanya infants i joves al llarg de tota la vida.